

Το ακατάληπτο του Θεού

Ορθοδοξία / Θεολογία

Μητροπολίτης Γόρτυνος και Μεγαλοπόλεως Ιερεμίας †



Τα κηρύγματα της σειράς αυτής, αδελφοί χριστιανοί, θα αναφέρονται στην ορθόδοξη πίστη μας με βάση το ωραίο και αξεπέραστο έργο του αγίου Ιωάννου του Δαμασκηνού, «Έκδοσις ακριβής της Ορθοδόξου πίστεως». Γι' αυτό παρακαλώ να τα προσέχετε με ιδιαίτερο ενδιαφέρον και προσοχή.

Κατά πρώτον ο άγιος πατήρ ασχολείται με το σπουδαίο θέμα, ότι ο Θεός είναι «ακατάληπτος», ότι δηλαδή δεν μπορεί να κατανοηθεί με την λογική μας. Και ακόμη μας λέγει ο άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός να μην περιεργαζόμαστε σχετικά με τον Θεό θέματα, για τα οποία δεν μας έχουν μιλήσει οι άγιοι προφήτες, οι απόστολοι και οι ευαγγελιστές.

Πραγματικά, αδελφοί χριστιανοί, ο Θεός είναι ακατάληπτος. Είναι αυτό που λέγει ο ευαγγελιστής Ιωάννης, «Θεόν ουδείς εώρακε πώποτε» (Ιωάν. 1,18). Μόνο τα τρία Πρόσωπα της Αγίας Τριάδος, ο Πατήρ, ο Υιός και το Άγιον Πνεύμα, έχουν πλήρη γνώση μεταξύ τους: «Ουδείς επιγινώσκει τον Υιόν, ει μη ο Πατήρ, ουδέ τον Πατέρα

τις επιγινώσκει ει μη ο Υιός» (Ματθ. 11,27). Επίσης και το Άγιο Πνεύμα γνωρίζει οτιδήποτε αφορά τον Θεό, όπως ακριβώς το πνεύμα του ανθρώπου γνωρίζει ο,τιδήποτε αφορά τον άνθρωπο (Α΄ Κορ. 2,11).



Παρά όμως το ότι ο Θεός είναι ακατάληπτος, δεν μας άφησε σε πλήρη αγνωσία περί του Εαυτου Του. Κατά πρώτον, κατά την δημιουργία του ο άνθρωπος έλαβε μία κλήση προς τον Θεό. «Η γνώσις του είναι Θεόν υπ' αυτού (του Θεού) φυσικώς εγκατέσπαρται» (στον άνθρωπο), λέγει ο Δαμασκηνός! Η πρώτη, λοιπόν, γνώση του ανθρώπου περί του Θεού έρχεται από την φυσική κατασκευή του, από την δημιουργία του. Έπειτα και η γύρω κτίση, η ομορφιά της και η τάξη της, διακηρύττει το μεγαλείο του Θεού. Ακόμη δε περισσότερο, αυτά που μας παρέδωκαν οι προφήτες, οι ευαγγελιστές και οι απόστολοι στην Παλαιά και την Καινή Διαθήκη, τα δεχόμαστε ολόκαρδα και «ουδέν περαιτέρω τούτων επιζητούμεν». Μας φτάνουν λοιπόν αυτά για την γνώση μας περί του Θεού. Δεν θέλουμε τίποτε περισσότερο! Ο Θεός, σαν αγαθός που είναι, ο,τι είναι για το καλό μας και το συμφέρον μας μας το φανέρωσε• ο,τι όμως δεν θα μπορούσαμε να το βαστάσουμε, μας το απέκρυψε. Ας αρκεστούμε, λοιπόν, και ας μείνουμε σ' αυτά που μας παρέδωσε ο Θεός, «μη μεταίροντες όρια αιώνια, μηδέ υπερβαίνοντες την θείαν παράδοσιν» (Παροιμ. 22,28). Χωρίς, δηλαδή, να μετακινούμε τα όρια, που έθεσαν οι άγιοι Πατέρες, ούτε να ξεπερνούμε την θεία παράδοση.

Πρέπει, λοιπόν, να γνωρίζουμε ότι τα σχετικά με τον Θεό ούτε όλα μας είναι γνωστά, ούτε όλα μας είναι άγνωστα. Επίσης είναι μερικά άλλα, που αναφέρονται στον Θεό, και τα οποία νοούμε μεν αμυδρά, αλλά δεν μπορούμε να τα εκφράσουμε.

Γι' αυτό και αναγκαζόμαστε να χρησιμοποιούμε παραστάσεις από δικά μας πράγματα, για να εκφράσουμε πράγματα, που είναι πάνω από 'μας. Όπως, λόγου χάριν, όταν λέγουμε για τον Θεό ότι οργίζεται, ότι έχει χέρια κ.λπ.

Για τον Θεό, αγαπητοί χριστιανοί, ξέρουμε γενικά ότι είναι άναρχος, αιώνιος, άκτιστος, απερίγραπτος, άπειρος, ακατάληπτος, δίκαιος, παντοδύναμος, προνοητής των όλων και τα ομολογούμε όλα αυτά στην θεία λατρεία και στην ιδιωτική μας προσευχή. Επίσης γνωρίζουμε και ομολογούμε ότι ο Θεός είναι ένας, γιατί έχει μία θεία ουσία, αλλά είναι τρία πρόσωπα, τρεις υποστάσεις, όπως λέγουμε τα πρόσωπα διαφορετικά. Είναι ο Πατέρας, ο Υιός και το Άγιο Πνεύμα. Και τα τρία αυτά θεία πρόσωπα είναι ένα σε όλα, εκτός μόνο από το ότι ο Πατέρας είναι αγέννητος, ο Υιός είναι γεννητός από τον Πατέρα και το Άγιο Πνεύμα είναι εκπορευτό από τον Πατέρα πάλι. Το «αγέννητο» για τον Πατέρα, το «γεννητό» για τον Υιό και το «εκπορευτό» για το Άγιο Πνεύμα λέγονται «ακοινοποίητα» ιδιώματα. Ιδιώματα, δηλαδή, που δεν είναι κοινά και για τα τρία πρόσωπα, αλλά ανήκουν αποκλειστικά και μόνο σε ένα ιδιαίτερο πρόσωπο. Επαναλαμβάνουμε: Στον Πατέρα «ακοινοποίητο» ιδίωμα είναι το αγέννητο, στον Υιό το γεννητό και στο Άγιο Πνεύμα το εκπορευτό. Όπως λέγει ο άγιος Γρηγόριος ο Ναζιανζηνός, «ίδιον Πατρός η αγεννησία, Υιού δε η γέννησις, Πνεύματος δε η έκπεμψις» (Λόγος 25,16). Αυτά δε τα τρία ιδιώματα εκφράζουν την σχέση των τριών προσώπων μεταξύ τους, δηλώνουν τον τρόπο της ύπαρξής τους και δεν εκφράζουν καθόλου διαφορά της ουσίας τους. Η ουσία είναι η ίδια και η αυτή και για τα τρία πρόσωπα. Άρα και τα τρία πρόσωπα της Αγίας Τριάδος είναι ισότιμα: Θεός ο Πατέρας, Θεός ο Υιός, Θεός και το Άγιο Πνεύμα. Αλλά σ' αυτό το σπουδαίο θέμα θα επανέλθουμε και σε άλλο κήρυγμά μας.

<http://bit.ly/2ZDPy8b>